

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. I. Statuitur sententia affirmans.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

vilem. *Lex aeterna*, ut describit S. D. q. 93. a. 1. est ratio divinae Sapientiae secundum quod est directiva omnium actuum & motionum in bonum publicum totius universi, quod est gloria DEI. Ubi si tota motio generatim sumatur cum inclusione motionum irrationalium, lex aeterna in improprio & latiori sensu accipitur: si restringatur ad motus, seu actus liberos creaturae rationalis, qui soli sunt proxima legum materia, tunc in proprio sensu accipitur. *Lex naturalis* Doctorum Angelico est impressio divinae luminis in creaturam rationalem, quo inclinatur in debitum actum & finem. *Lex positiva* est quae ex libera magistratus determinatione faciendae vel omittendae decernitur, & quia lex ab Ecclesiastico magistratu lata per antonomasiam canon dicitur, ideo *lex Ecclesiastica* Canonica dicitur, & Jus Pontificum ex ejusmodi canonibus acervatum Jus Canonicum appellatur. Leges verò magistratuum saecularium, tanquam institutae pro bono civium Civiles vocantur. Alias legum subdivisiones dabantur sequentia.

Actus legis à S. D. q. 92. a. 1. quatuor numerantur: videlicet imperare, vetare, permittere, punire. Nam duplex est vis & efficacia legis, directiva videlicet & coactiva. Ad primam pertinet aliqua praecipere, prohibere, permittere: Ad alteram pertinet, infidelis poenis subditos à legum transgressione prohibere.

Colliges ex dictis differentiam inter *legem*, *praeceptum*, *privilegium*, & *consilium*. Praeceptum à lege differt, quia non per se respicit bonum commune, unde & personis singularibus, & à quolibet superiore, Domino, patrefamilias habente potestatem gubernativam imponi potest, nec est suapte naturae perpetuum, cum per mortem praecipientis expiret. Privilegium quoque differt, quòd tangat personas etiam privatas, & in bonum privatum saepius referatur. Ideoque l. 1. ff. de constitut. Princ. privilegium lex personalis vocatur. Consilium manifestè differt, quòd datur à privato ad privatum sine respectu ad bonum publicum, & efficacia obligandi.

ARTICULUS II.

An & quomodo promulgatio sit de essentia Legis?

SUMMARIUM.

1. Promulgatio est necessarium requisitum ad substantiam legis.
2. Aliud est promulgatio, aliud legis divulgatio.
3. Promulgatio aliter activè, aliter passivè accipitur.
4. Promulgatio activa pertinet ad intrinsecam constitutionem legis.
5. Non autem accepta passivè.
6. Unde promulgatio activa non est applicatio legis nisi inadequata accepta.
7. Non omnis actus secundus praesupponit essentiam in actu primo.
8. Lex est actus prudentiae actu obligans.
9. Promulgatio licet actu transferat, remanet virtute.
10. Quomodo verum sit, leges prius condi, quam promulgari?

§. I.

Statuitur sententia affirmans.

1. Constat ex praeced. §. & est certum apud omnes, quòd nulla lex habeat in actu secundo efficaciam obligativam subditorum, nisi sit legitime promulgata, ut adeò promulgatio pertineat ad substantiam legis in actu secundo obligantis per modum actualis regulae & mensurae subditis applicatae. Dubium est, idque exigui momenti, an promulgatio pertineat ad formam & intrinsecam constitutionem legis; an verò sit tantummodo complementum ipsius, aut conditio sine qua non? ubi

2. Notandum primò. Longè distare promulgationem à legis divulgatione: nam divulgatio fit per simplicem communicationem notitiae: promulgatio verò per autoritativam intimationem, seu solennem & publicam legis propositionem.

nem. Ideo licet per notitiam privatim comparatam alicui certò constaret, quòd lex v. g. de frumento extra provinciam non aveniendo esset conscripta, à Principe subscripta, & cras publicanda, is tamen hodie frumentum licitè efferret extra provinciam: cum neque lex defectu promulgationis haberet vim obligandi, neque divulgatio ad solennem publicationem sufficiat, ut praeter alios docet Castrop. disp. 1. p. 2. n. 2.

Notandum secundò. Promulgationem aliquando accipi passivè, pro signo, in quo relucet imperium, & intimatio obligativa Magistratus, e. g. scriptura publicè affixa, vox praecis &c. aliquando verò activè pro ipso imperio legislatoris, tanquam actu formaliter quidem immanente, virtualiter tamen transeunte, in quantum efficaciter causat, & essentialiter connotat aliquod signum manifestativum legis. Quà prae notatà distinctione fit

CONCLUSIO. Promulgatio activè (2.) non 4. passivè accepta pertinet ad intrinsecam constitutionem legis. Ita videtur sentire S. D. a. 4.

Ratio 1. partis est primò. Est intrinsecum & essentialè legi, quòd habeat vim obligandi: sed in esse obligatoriae formaliter constituitur per promulgationem, eò quòd in notitiam subditorum deducitur ex ipsa promulgatione, inquit S. D. cit. ergo promulgatio pertinet ad intrinsecam constitutionem legis.

Secundò. Lex essentialiter est intimatio & vox publica Principis, loquentis ut persona publica: sed hoc fit per publicam propositionem: ergo.

Tertiò. Lex essentialiter est regula & mensura actualis, in actu secundo mensurans humanas operationes: sed in esse talis constituitur per publicam propositionem & promulgationem: ergo.

Ratio

Ratio secunda partis est: Lex formaliter & in recto nominat ordinationem & imperium legislatoris: ergo illa, quæ pertinent ad intrinsecam constitutionem legis, debent se tenere ex parte legislatoris: atqui solum activa promulgatio se tenet ex parte legislatoris; passivè verò sumpta pro signo manifestativo legis, sic moraliter recipitur in ipsis subditis: ergo promulgatio non passivè sed activè accepta pertinet ad intrinsecam constitutionem legis. Quo tamen non obstante est requisitum essentialiter connotatum, sine quo activa promulgatio consistere, vel intelligi nequit: prout in simili de revelatione Divina, in Tractatu de fide dicemus, illam activè sumptam esse formale motivum fidei, passivè verò acceptam connotari per modum essentialis requisiti.

§. II.

Solvuntur objectiones.

6. **O**bjicies primò. Applicatio & approximatio causæ non est formale constitutum ipsius: sed promulgatio legis, tanquam causæ obligativa, est ipsius applicatio ad subditos: ergo non est formale constitutum legis. Minor habetur à S. D., qui legem nuncupat mensuram; promulgationem verò applicationem. Major quoque probatur: Applicatio causæ & mensuræ præsupponit causam & mensuram in sua essentia & actu primo jam constitutam: ergo eandem non constituit.

Respondeo distinguendo min. promulgatio est applicatio legis inchoativè & inadæquatè acceptæ, nempe pro regula solum aptitudinaliter mensurante, concedo; completè & adæquatè acceptæ, pro regula publica actu mensurante, & habente efficaciam formalem actualem obligandi, nego. Sic enim promulgatio non est mera applicatio sed intrinsecum complementum & constitutum legis.

7. **O**bjicies secundò. Actus secundus alicujus essentia præsupponit illam jam constitutam in actu primo: sed promulgatio pertinet ad actum secundum legis, quippe inducens obligationem actualem ipsius: ergo præsupponit essentiam legis, ejusque virtutem obligatoriam in actu primo.

Respondeo negando, vel distinguendo majorem: nisi illa sit de genere actus secundi, concedo; si sit, nego. Nam utique inter rerum essentias continentur actus liberi, vitales, visio, imperium, locutio, consilium, revelatio, &c. quæ omnia constituent formaliter in actu secundo. Sic

itaque lex completè sumpta non est potentialis sed actualis mensura humanorum actuum, regula & locutio publica & præceptiva Principis, actu obligatoria subditorum, ideoque non peractum primum, sed per actum secundum regulandi, mensurandi, obligandi, ad quod intrinsecè pertinet promulgatio, constituitur.

Objicies tertio. Lex est actus prudentiæ existentis in Principe: sed actus prudentiæ secundum suam essentiam & rationem formalem completè habetur in actu intellectus practici dictantis aliquid esse faciendum, vel omittendum ante omnem promulgationem: ergo lex secundum suam essentiam completè habetur ante omnem promulgationem.

Respondeo. Lex est actus prudentiæ, qui sit imperium politicum actu obligans subditos, concedo; alius quicumque, nego: sed actus prudentiæ, qui tantum est dictamen judicativum de agendis vel omittendis, completè habetur ante promulgationem, concedo; qui est dictamen imperativum actu obligans, nego min. & consequentiam.

Objicies quartò. Datur lex etiam promulgatione non existente: ergo non constituitur per promulgationem. Antecedens probatur primò, quia promulgatio est actus transiens, quo transacto permanet virtus & efficacia legis. Secundo: quia datur lex æterna, cum tamen promulgatio tam divinæ quam aliarum legum non nisi in tempore cœperit.

Respondeo negando antecedens. Et primam probationem distinguo. Promulgatio est actus transiens actu, concedo; tam actu, quam virtute, nego: remanet quippe in effectu à se relicto, v. g. signo, scripturâ, memoria, moribus hominum. Secundam probationem distinguo. Datur lex æterna ante promulgationem, quæ sit ab æterno sub inadæquata & inchoativa ratione legis, concedo; sub adæquata & completa ratione legis, nego.

Colliges ex dictis. Quomodo concordanda sint duo axiomata in speciem opposita, quorum uno dicitur, *leges prius condi, quam promulgentur*, altero, *leges institui, cum promulgentur*. Nam primum procedit de lege solum inchoativè & inadæquatè sumpta, pro regula aptitudinali; alterum verò procedit de lege completè & adæquatè sumpta pro regula actuali, habente formalem efficaciam obligandi.

DISPUTATIO XXXII.

DE

Lege æterna, & naturali.

Inter prima & potissima membra, quibus Lex dividitur, poni solet lex æterna, & naturalis, quamvis non sint membra secundum philosophicum rigorem usquequaque distincta; cum Lex naturalis, ut in decursu patebit, formaliter accepta à lege æterna non distinguatur. Utriusque in hac Disputatione naturam, subjectum, materiam & proprietates inquirimus.

ART.